

JEŠTĚ K POUŽITÍ OMS

Nutnost použití OMS vyplývá z objektivního požadavku účinné operace. Vedení manévrové činnosti ve vysokých tempech a potřeba dosažení cíle operace v co nejkratší době vyžaduje od vojsk v útoku současné a mohutné působení na nepřítel nejen v dotyku, ale i do celé hloubky operační sestavy.

Základním předurčením OMS armády je rychlé rozvíjení dosaženého úspěchu a vedení vysoce manévrové bojové činnosti v operační hloubce nepřítel v odtržení od hlavních sil.

OMS můžeme vytvořit s předstihem jako samostatný prvek operační sestavy, nebo z druhého (popř. z prvního) sledu armády, jestliže k tomu v průběhu operace budeme mít vhodné podmínky.

V článku chci poukázat na možný postup velitele a štábu divize po obdržení úkolu jako OMS s důrazem na plánování. Názory na plánování bojové činnosti OMS armády se různí. Podle současné praxe bojové použití OMS se plánuje na dvou stupních, a to ve štábu armády (která OMS vysílá) a ve štábu OMS.

Jedni tvrdí, že všechna hlavní opatření spojená s přípravou OMS budou probíhat ve štábu armády za bezprostředního řízení vyčleněné skupiny z nadřazeného stupně. Tato varianta je vhodná zejména při přípravě první armádní útočné operace. Je-li dostatek času, plánuje se postupnou metodou. Pak příprava k činnosti OMS bude zpočátku probíhat ve štábu armády. Tato metoda je vhodná za situace, kdy se vysílá frontová OMS v sestavě dvou divizí a velitelem je některý z funkcionářů frontu. Pak je výhodné přizvat velitele a rozhodující funkcionáře ze svazků ke zplánování úkolů na štáb frontu. Jak ukazují dosavadní zkušenosti ze cvičení, metoda přijímání rozhodnutí by měla být jednoduchá, univerzální a pružná, tj. vhodná pro libovolnou situaci a druh bojové činnosti.

Musíme si uvědomit, že včasné doručení úkolu podřízeným do značné míry podmiňuje úspěch jeho splnění. Proto práci velitele a štábu pro přijetí rozhodnutí musíme organizovat tak, aby jednotky měly dostatek času všestranně se připravit k plnění úkolu.

Metoda souběžného plánování poskytuje i při nedostatku času možnost zabezpečit paralelní práci při přípravě bojové činnosti. Postup velitele divize při této

metodě plánování je obdobný jako při plánování kterékoli bojové činnosti, pochopitelně s určitou specifikou. Velitel OMS (divize) zahajuje plánování a přípravu bojové činnosti ihned po obdržení bojového úkolu, který zpravidla obsahuje:

- bojové složení a posilové prostředky OMS;
- prostor soustředění a způsob jeho zaujetí;
- pásmo nebo osy přesunu, výchozí prostor;
- čáry a doba zasazení;
- směr hlavního úsilí a manévrové činnosti;
- bližší a další úkol OMS.

Na základě těchto údajů je velitel schopen přistoupit k plánování. Dále budou OMS postupně předávány další údaje o přidělení jaderné munice, počtu vzletů letectva, způsobu zabezpečení zasazení, o úkolech sousedních OMS a další údaje, které dokreslují a zpřesňují bojový úkol.

Bojový úkol velitel OMS obdrží zpravidla ihned po vydání rozhodnutí velitele armády. Při předání bojového úkolu veliteli OMS bude účelné dodržet zásady zakotvené v metodice práce štábu armády v poli. Avšak vzhledem k závažnosti úkolu OMS může velitel armády (popř. některý z hlavních funkcionářů) vydat bojový úkol při výjezdu k vojskům. K pomoci při plánování a prosazení rozhodnutí velitele armády může být k OMS vyslána skupina funkcionářů armády (jak potvrzuje dosavadní praxe).

Specifika plánování bojového úkolu vyplývá ze značně rozsáhlých operačně taktických požadavků kladených na OMS. Proto plánování bude vyžadovat více času než při plánování jiných druhů bojové činnosti. Jde o značný rozsah práce spojené nejen s úkolem divize, ale i dalších činností (použití výsadků, bojových vrtulníků, přepadových odřadů apod.).

Po obdržení úkolu v OMS můžeme vlastní práci rozdělit na tato období:

1. Příprava zámyslu a jeho vyhlášení.
2. Orientace velitelů útvarů o nastávající bojové činnosti.
3. Hodnocení situace, příprava podkladů pro rozhodnutí, jeho přijetí a vyhlášení.
4. Vydání nařízení pro plánování, podrobné zplánování úkolu a stanovení bojových úkolů podřízeným.
5. Organizace přípravy jednotek k plnění úkolu v OMS a řešení otázek materiálního zabezpečení.
6. Organizace součinnosti.

Vidíme, že proti běžné praxi po vyhlášení rozhodnutí vydává velitel pokyny pro plánování. Dochází k tomu, že plánování probíhá obdobně jako na operačním stupni. Proč tomu tak je, rozeberu dále.

Příprava zámyslu a jeho vyhlášení může probíhat takto:

- studium výpisu z bojového rozkazu (bojového nařízení) velitele armády za účasti velitele, NPO, NŠ, NOsk, ZN, NRVD, Nsk BVL a NPVO;
- ujasnění úkolu, základní (hrubé) zhodnocení situace, tvorba zámyslu, jeho přijetí a rozpočet času;
- informace štábu divize o úkolu;
- hlášení zámyslu veliteli armády (zpravidla po technických pojítkách);
- vyhlášení zámyslu.

Při ujasňování úkolu velitel divize musí pochopit:

- cíl budoucí činnosti OMS;
- zámysl nadřízeného velitele;
- úkoly (úkoly) OMS;
- čáry, dobu a způsoby zasazení;
- opatření pro zabezpečení zasazení;
- směry činnosti;
- úlohu OMS v útočné operaci armády;
- úkoly prvosledových svazků a sousedů;
- způsob součinnosti s nimi a se svazky a útvary druhů vojsk.

Náročnost ujasnění úkolu vyplývá ze zvláštností činnosti OMS, a to z hloubky a obsahu úkolu i požadovaného tempa. Prozatím se nám nedaří docílit toho, aby velitelé při ujasňování úkolu nechápali úkol jen jako celek, ale viděli i jeho jednotlivé části a z toho potom na základě analýzy plně pochopili posloupnost stanoveného úkolu i charakter nastávající činnosti.

Zámysl tvoří základ přijetí rozhodnutí jako celku. Proto nebude vycházet jen ze samotného ujasnění úkolu, ale bude výsledkem i částečného hodnocení situace.

Velmi důležitým úkolem je časový rozpočet, a to jak ve vztahu k práci a činnosti vlastního štábu, tak i podřízených, zejména přípravy jednotek k nastávající bojové činnosti. Zkušenosti ukazují, že tato činnost je stále slabým místem v praxi štábu. Prozatím se využívá hodně času pro práci štábu a zapomíná se na podřízené.

Orientace velitelů útvarů o nastávající bojové činnosti formou předběžných nařízení by měla obsahovat především základní charakteristiku bojového úkolu, úkoly politického a materiálního zabezpečení.

Při hodnocení situace rozebereme především situaci nepřítele a jeho možný zámysl, a to do celé hloubky bojové činnosti. V tom je jedna ze zvláštností, že zpravodajský náčelník musí získat maximum zpráv od nadřízeného a řešit otázky nejen do taktické, ale i operační hloubky.

V hodnocení vlastních vojsk podrobně rozebereme nejen situaci, ale i stav a stupeň zabezpečení, bojové možnosti manévru a vliv sousedů, zejména v době zasazení. Nejdůležitější budou závěry pro vytvoření nejvýhodnější bojové sestavy a opatření k zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Značnou pozornost věnujeme **zhodnocení terénu** s důrazem na prostor nastávající bojové činnosti (možného působení) OMS. Terén hodnotíme na směrech a po úkolech s důrazem na možnosti manévru. Zvlášť důležité je zhodnocení přírodních překážek a možností využití místních zdrojů. Musíme hodnotit všechny faktory, které by mohly mít vliv na splnění úkolu.

Rozhodnutí přijímá (formuluje) velitel osobně. Je výhodné, aby velitel své rozhodnutí vyhlásil za přítomnosti velitelů útvarů. Tento způsob zabezpečuje lepší pochopení úkolu, protože velitel může na místě objasnit problematické otázky.

V rozhodnutí velitel určí:

- zámysl bojové činnosti;
- úkoly vojskům;
- rozhodující otázky součinnosti;
- základní otázky organizace velení.

V zámyslu velitel OMS určí:

- způsob přesunu vojsk OMS k zasazení;
- zámysl manévru a způsoby vedení úderu pro splnění úkolu, pořadí ničení objektů a uskupení nepřítele;
- bojovou sestavu skupiny při zasazení, na 1. den bojové činnosti a v operační hloubce;
- jednu až dvě základny (prostory pro doplnění PHM a materiálních prostředků) — v závislosti na hloubce bojového úkolu.

Specifickým prvkem rozhodnutí budou otázky zasazení OMS do sražení, zejména způsob zasazení (v jaké sestavě — bojové, předbojové, pochodové). Dále způsob odtržení od hlavních sil — z jaké čáry, kdy zahájit, způsob manévru v operační hloubce, vyčlenění přepadových odřadů a taktických vzdušných výsadek.

Úkoly podřízeným stanoví velitel divize v pořadí:

- útvarům 1. sledu;
- 2. sledu nebo vševojskové záloze;
- raketovému útvaru a dělostřelectvu;
- vyčleněnému letectvu — bojovým vrtulníkům;
— dopravním vrtulníkům;
- útvaru PVO;
- taktickému vzdušnému výsadbku;
- zálohám.

Na různých stupních velení jsou ještě některé nejasnosti při stanovení úkolů letectvu v rámci OMS (bojovým a dopravním vrtulníkům). Platí zde stejná zásada jako při velení kterémukoliv druhu vojska (např. dělostřelectvu). Proto velitel OMS těmto přiděleným prostředkům (např. letce bojových, popř. dopravních vrtulníků) musí stanovit konkrétní úkoly. Velet jim bude prostřednictvím Nsk BV. Zařazení vojskového letectva přímo do sestavy OMS vyžaduje, aby vševojskoví velitelé si zvyšovali znalosti o bojových možnostech a způsobech použití těchto prostředků. Mohou plnit úkoly nejen průzkumu, ale hlavně ničit ohniska odporu a objekty, které brání v postupu hlavními silami v součinnosti s předsunutými odřady. Dále ničit a v součinnosti s TVV a přepadovými odřady ovládnout důležité objekty v hloubce nepřítele.

Při stanovení úkolů útvarům divize velitel určí:

- posílové prostředky;
- místo v bojové (předbojové) sestavě;
- osy přesunu, čáry, způsob a dobu zasazení;
- složení předsunutého odřadu;
- směr manévru na jeden až dva dny a konkrétní bojové úkoly;
- dobu pohotovosti k činnosti, přemísťování a rozvinování VS.

Hlavní rozdíl při stanovení úkolů útvarům je v tom, že tyto se nedělí na bližší a následující, ale určují se na den bojové činnosti. Určité výjimky mohou být tehdy, jestliže útvary jsou nuceny vést bojovou činnost s nepřítelem, např. při ničení uskupení nepřítele, ovládnutí obranných čar, předmostí apod. Pak je vhodné stanovit útvarům konkrétní úkoly.

Taktickému vzdušnému výsadbku velitel stanoví:

- prostor rozmístění;

- čas, prostor vysazení, pásmo průletu a způsob umlčování v tomto pásmu prostředků PVO, bojový úkol při zasazení OMS;
- úkoly RVD a letectva, které plní ve prospěch výsadků;
- způsob součinnosti s útvary OMS;
- prostor a soustředění jednotek, které nejsou vysazovány;
- způsob doplňování materiálními prostředky.

Určitou zvláštností bude i plánování TVV. Zatímco tanková divize jeden (výjimečně dva) výsadky za den, motostřelecká divize může vysadit 2—3 výsadky v hodnotě do motostřeleckého praporu v závislosti na situaci a stanoveném úkolu.

Jednotkám bojových vrtulníků (palebné podpory) velitel stanoví:

- přistávací plochu (letišťe) v prostoru soustředění ve vyčkávacím prostoru;
- dobu pohotovosti k plnění bojového úkolu v době palebné podpory při zasazování skupiny na 1. den bojové činnosti;
- čas a pásmo průletu, přistávací plochy v prostoru základny, nebo prostoru obsazovaného TVV;
- úkoly pro palebnou podporu v době přibližování se OMS k prostoru základny (prostoru bojové činnosti TVV);
- způsob doplňování materiálními prostředky.

Obdobně stanoví úkoly i pro dopravní vrtulníky pro přepravu TVV.

Nařízení pro plánování vydává velitel po vyhlášení rozhodnutí. Teprve pak může v plném rozsahu zpracovat **plán bojové činnosti OMS** a dokončit plánování činnosti TVV, použití bojových vrtulníků (palebné podpory), činnosti vrtulníkového útvaru k zabezpečení vysazení TVV a též podrobně zplánovat činnost přepadových oddílů.

Bojová činnost se plánuje na základě přijatého rozhodnutí velitele podle jednotlivých úkolů a činností v operační hloubce. Štáb OMS armády zpracuje plán bojové činnosti. Základem Plánu bojové činnosti je jeho všeobecná operačně taktická část zakreslená na mapě 1 : 100 000 s nezbytnou legendou. Kromě toho se mohou zpracovat plány:

- bojového použití RVD, PVO a ostatních druhů vojsk;
- plánová tabulka součinnosti;
- politického zabezpečení;
- pro všechny druhy zabezpečení;
- bojového použití taktických vzdušných výsadků.

Zvláštností při plánování OMS armády bude to, že v plánech mohou být zpracovány předpokládané varianty řešení jak časově, tak i z různých čar, někdy i na různých směrech. Nejpodrobněji se v plánech vyjadřuje sestava OMS pro zasazení, způsob zabezpečení zasazení a na vedení bojové činnosti na první den.

Zkušenosti z rozhodovacího procesu ukazují, že ne vždy byla doceněna volba bojové sestavy i význam ochrany jednotlivých prvků.

Jako nejvýhodnější je kosočtvercová sestava, kde je zabezpečena mobilita skupiny i ochrana jednotlivých prvků. Princip této sestavy spočívá ve vyčlenění silného předsunutého odřadu na čele divize, chránění boků pluky 1. sledu a vyčlenění zadního voje z druhosledového pluku. Uprostřed tohoto kosočtverce

pochodují prvky, které vyžadují ochrany před pozemním nepřítelem (VS, TVS, ovr, plp).

Problémy jsou rovněž v tom, že ve snaze manévrovat za každou cenu jednotlivé pluky dostávají značně obsáhlé úkoly a působí odtrženě do celé hloubky úkolu. Zapomíná se na jednu z hlavních zásad, že OMS musí být neustále připravena nejen k manévru, ale i soustředění úsilí a úderu všemi pluky. Proto je nutné, aby jednotlivé útvary nebo odřady se po splnění úkolu navrátily do bojové sestavy a doplnily si PHM a munici.

Další zvláštností je podrobné zplánování úkolů a způsobů jejich plnění do praporu (přepadového odřadu) v to. Největší nejasnosti jsou v tom, jaké síly k ovládnutí nebo zničení určitého objektu vyčlenit.

Důležitý význam při přípravě OMS má organizace zabezpečení bojové činnosti (bojové, speciální, týlové, technické). Toto zabezpečení je jednou z nejdůležitějších povinností velitele a štábu divize, náčelníků druhů vojsk a služeb.

Jestliže OMS se bude vysílat v průběhu bojové činnosti (např. z prvního sledu), budou určité rozdíly v plánování. Plánování bude probíhat ve zkrácených lhůtách.

Metodika práce velitele a štábu musí odpovídat dané situaci. Bude závislá na časových možnostech, znalostech nepřítele, vlastních vojsk, terénu, ale v neposlední řadě i na zkušenosti velitele, jeho organizačních schopnostech a realizační schopnosti štábu v doručení úkolů vojskům.